

Załącznik Nr 2 do Uchwały
Nr 31/284/2015
Zarządu Województwa Podlaskiego
z dnia 24 marca 2015 r.

**PISEMNE PODSUMOWANIE ZAWIERAJĄCE WYNIKI STRATEGICZNEJ
OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO REGIONALNEGO
PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO
NA LATA 2014-2020,
obejmujące elementy określone w art. 55 ust. 3 ustawy z dnia 3
października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego
ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach
oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.).**

1. Wprowadzenie

Procedurze strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko został poddany projekt dokumentu pt. Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020, a podstawę formalną stanowił art. 46 pkt 2) i 3) ustawy z dnia 3 października 2008 o *udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.).

W trakcie procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko sporządzana została prognoza oddziaływania na środowisko, stanowiąca załącznik nr 5 do niniejszego podsumowania, będąca instrumentem służącym temu, aby powstający dokument, jakim jest projekt Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 (RPOWP 2014-2020), był w jak największym stopniu zgodny z zasadami trwałego i zrównoważonego rozwoju. Zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w Prognozie uzgodniono z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Białymstoku oraz Podlaskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym (załączniki nr 2a i 2b do niniejszego podsumowania). Prognoza analizuje i ocenia w szczególności: stopień i sposób uwzględnienia w Programie aspektów środowiskowych, wpływ na środowisko założeń projektowanego dokumentu, właściwy sposób ochrony środowiska, a także określa sposoby i skuteczność zminimalizowania lub zrekompensowania negatywnych oddziaływań.

Zasięg terytorialny Prognozy dotyczy obszaru administracyjnego województwa podlaskiego, z uwzględnieniem również powiązania z sąsiednimi terenami w zakresie m.in. systemu obszarów chronionych, ciągłości powiązań przyrodniczych, przepływu zanieczyszczeń oraz możliwych oddziaływań transgranicznych.

2. Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych

Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.) prognoza powinna przedstawiać „...rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru...”.

Rozwiązania alternatywne, określane w ramach procedury OOS mogą obejmować alternatywne: lokalizacje przedsięwzięcia, rozwiązania technologiczne lub konstrukcyjne przedsięwzięcia, przebiegi szlaków (w przypadku inwestycji liniowych), różne skale i rozmiary inwestycji, harmonogramy

lub organizację prac budowlanych, metody budowy, sposoby likwidacji przedsięwzięcia, alternatywne procesy.

Dokument o tak wysokim poziomie ogólności jak RPOWP 2014-2020 nie może i nie powinien podlegać zbyt dalece idącemu wariantowaniu. Związane jest to z sytuacją, iż analizy powinny być przeprowadzone w stopniu, w którym jest to racjonalne, a przede wszystkim może być właściwie ocenione na tym etapie. Nie powinno się też poddawać ocenie wariantowej tych interwencji, dla których nie zidentyfikowano negatywnych oddziaływań.

W Prognozie odstąpiono od formułowania szczegółowych propozycji rozwiązań alternatywnych, związanych z realizacją poszczególnych działań, wymaganych dla osiągnięcia zakładanych celów. Wynika to z faktu, iż Program nie wyznacza ram realizacji przedsięwzięć, ich jednoznacznej lokalizacji przestrzennej, a nierzadko zawiera zapisy o bardzo dużym stopniu ogólności, stanowiące bardziej możliwe kierunki rozwoju niż jednoznaczne przedsięwzięcia, przez co wyznaczanie rozwiązań alternatywnych było niewskazane. Natomiast działania takie mogą, a nawet powinny, być uwzględnione na etapie realizacji poszczególnych inwestycji.

Mając na uwadze powyższe, w analizie zagadnienia wariantów alternatywnych skupiono się wyłącznie na innych, bardziej prośrodowiskowych sposobach osiągnięcia wyznaczonych celów w stosunku do działań zawartych w Programie. W Prognozie przedstawiono tym samym propozycję alternatywnych (wariantowych) zapisów lub też propozycję nowych zapisów, dla których zidentyfikowano brak uwzględnienia kwestii środowiskowych w RPOWP 2014-2020. Zapisy te należy rozumieć jako proponowane do uwzględnienia w projekcie Programu rekomendacje. Na poziomie bowiem szczegółowości Programu można jedynie rekomendować pewne kierunki uzupełniania poszczególnych działań w taki sposób, by ich realizacja była jak najmniej uciążliwa dla środowiska.

Rekomendacje dotyczące zapisów RPOWP 2014-2020 przedstawiono w ujęciu tabelarycznym w Załączniku nr 1 do niniejszego podsumowania. Propozycje te, z uwagi na fakt, iż obejmują kwestie zasad zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska, należy traktować jako korzystniejsze dla środowiska warianty alternatywne w porównaniu do zapisów projektu RPOWP 2014-2020.

3. Informacja w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim stopniu zostały uwzględnione:

– Ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko

Najistotniejsze ustalenia wynikające z Prognozy zostały przedstawione syntetycznie w formie rekomendacji w ujęciu tabelarycznym (załącznik nr 1 do niniejszego podsumowania). Rekomendacje te dotyczą 4 priorytetów inwestycyjnych oraz 1 zasady horyzontalnej. Sposób uwzględnienia rekomendacji wynikających z Prognozy został przedstawiony w załączniku nr 3 do niniejszego podsumowania, a przyjęte rekomendacje zostały wprowadzone w RPOWP 2014-2020 na etapie negocjacji Programu z Komisją Europejską.

Ponadto przeprowadzone badania możliwych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska oraz analiza zapisów RPOWP 2014-2020 pod względem środowiskowym, obejmująca przyjęte priorytety inwestycyjne i zawarte w nich typy przedsięwzięć, pozwala na następujące, najistotniejsze, konstatacje:

- Działania prośrodowiskowe zostały szeroko ujęte w różnych osiach priorytetowych i dotyczą one różnych sektorów.
- Realizacja ustaleń RPOWP 2014-2020 przyczyni się do efektywnego wykorzystania zasobów naturalnych, w tym do zmiany wzorców konsumpcji i produkcji oraz do zarządzania popytem na te zasoby.
- Projekt RPOWP 2014-2020 przedstawia szereg długookresowych działań zastępujących wykorzystanie zasobów nieodnawialnych zasobami odnawialnymi.

- Proponowane działania przyczynią się do upowszechniania stosowania prośrodowiskowych technologii, wdrażania rozwiązań ekoinnowacyjnych (rozwoju ekoinnowacyjności) oraz promowania wszelkich form zarządzania środowiskowego w różnych dziedzinach gospodarki.
- Planowane działania przyczynią się do równoważenia rozwoju poprzez stosowanie charakterystycznych dla poszczególnych sektorów środków eliminujących albo zmniejszających negatywne oddziaływanie proponowanych przedsięwzięć na środowisko, wraz z monitorowaniem ich wdrażania.
- Proponowane rozwiązania uwzględniają potrzebę ochrony przyrody i krajobrazu i będą sprzyjać tworzeniu oraz właściwemu funkcjonowaniu systemu obszarów chronionych Natura 2000.

Potencjalne negatywne oddziaływania na środowisko mogą zostać ograniczane wskutek zastosowania odpowiednich działań minimalizujących. Rozwiązania te mogą być stosowane na płaszczyźnie administracyjnej, organizacyjnej oraz technicznej.

Rozwiązania o charakterze administracyjnym dotyczą działań prowadzonych przez administrację publiczną, która ma wpływ na przestrzeganie określonych zasad z zakresu ochrony środowiska, zwłaszcza odpowiednie podejście do planowania przestrzennego. Drugim istotnym elementem jest uwzględnianie zasad i przepisów prawa w zakresie ochrony środowiska. Kluczowe w tym zakresie jest także odpowiednie prowadzenie postępowań administracyjnych w zakresie wydawania pozwoleń i decyzji na realizację inwestycji (m.in. wydawanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach) oraz kontrola wydanych decyzji.

Rozwiązania o charakterze organizacyjnym i technicznym dotyczą rozwiązań, które są wynikiem realizacji poszczególnych projektów, czy inwestycji, które zostały przyjęte przez system administracyjny, określający równocześnie ramy realizacji i funkcjonowania projektów, zgodnie z zasadami ochrony wszelkich aspektów środowiska. W tym zakresie możliwe jest stosowanie szeregu rozwiązań kierunkowych, zależnych od rodzaju przedsięwzięcia. Mogą to być różne warianty realizacji projektów, rozwiązania techniczne ograniczające negatywny wpływ na środowisko (technologie niskoemisyjne, niskoodpadowe, wodo-, materiał- i energooszczędne), działania organizacyjne prowadzenia prac budowlanych czy funkcjonowania inwestycji, mające znaczenie dla ograniczania negatywnych wpływów na środowisko (np. ograniczanie do minimum okresu prowadzonych prac, właściwy ich termin dostosowany do rytmu przyrody, ograniczanie skutków obszarowych itp.).

– **Opinie właściwych organów o których mowa w art. 57 i 58 ustawy**

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku pismem nr WOŚ-I.410.2.3.2014.EC z dnia 25 czerwca 2014 r. (załącznik nr 2c do niniejszego podsumowania) zaopiniował pozytywnie dokument wraz z prognozą.

Niezależnie od pozytywnej opinii Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku wniósł 8 uwag, do projektu *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020* oraz 12 uwag do *Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego 2014-2020*. Uwagi, mające charakter sugestii zmian i uzupełnień, dotyczyły między innymi;

- rozszerzenia listy beneficjentów o organy administracji rządowej (Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku);
- weryfikacji (rozszerzenia) wskaźników rezultatu i produktu poprzez uwzględnienie opracowywania planów zadań ochronnych i planów ochrony obszarów Natura 2000;
- uzupełnienia zapisów dotyczących m.in. ochrony dolin rzecznych i mokradeł w ramach priorytetu inwestycyjnego 6.4 o konieczność dostosowania rodzaju i zakresu prac do wymogów Ochrony przyrody;

- przeprowadzenia analizy środowiskowej w zakresie potrzeby działań na rzecz ochrony i rekultywacji gleby i ewentualnej weryfikacji założeń projektu;
- uzupełnienia lub zweryfikowania istniejących zapisów związanych z ochroną parków narodowych, obszarów Natura 2000, obszarów chronionego krajobrazu i stanowisk dokumentacyjnych w kontekście rozwoju ruchu turystycznego i wypoczynkowego oraz pełnionej funkcji korytarzy ekologicznych;
- uwzględnienia Planów Zadań Ochronnych i Planów Ochrony Obszarów Natura 2000, jako opracowań realizowanych i finansowanych z przedmiotowego programu;
- działań zapobiegawczych związanych z ochroną ptaków a poprzedzających realizację przedsięwzięć związanych z termoizolacją budynków.

W odniesieniu do każdej z uwag (sugestii) przedstawiono stanowisko wskazując m.in. na rozstrzygnięcia wynikające z innych dokumentów wspólnotowych lub krajowych. Uwagi dotyczące *Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego 2014-2020* dotyczyły głównie:

- konieczności weryfikacji (aktualizacji) danych statystycznych związanych z formami ochrony przyrody oraz korytarzy ekologicznych;
- aktualizacji danych statystycznych określających stan zanieczyszczenia powietrza na terenie województwa podlaskiego;
- konieczności uwzględnienia wyprzedzających działań w zakresie ochrony ptaków przy realizacji przedsięwzięć polegających na termoizolacji budynków;
- powoływania się w treści dokumentacji na aktualne akty prawne.

Większość uwag Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku dotyczących *Prognozy oddziaływania na środowisko (...)* zostało uwzględnionych poprzez wprowadzenie korekt i uzupełnień do treści prognozy.

Sposób uwzględnienia uwag do *Prognozy oddziaływania na środowisko* i projektu RPOWP 2014-2020 zgłoszonych przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku został przedstawiony w Załączniku nr 4.

Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku pismem z dnia 4 czerwca 2014 r. nr NZ.0523.68.2014 (załącznik nr 2d do niniejszego podsumowania) zaopiniował pozytywnie projekt dokumentu w zakresie swojej właściwości tj. w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych ludzi i środowiska nie wnosząc uwag. W treści uzasadnienia wskazał, iż przedmiotowy dokument ma na celu zwiększenie konkurencyjności regionu oraz poprawę jakości życia jego mieszkańców poprzez wykorzystanie potencjałów regionalnych i skoncentrowane niwelowanie barier rozwojowych.

W odniesieniu do *Prognozy oddziaływania na środowisko (...)* Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku stwierdził, iż zawiera ona wskazania mające na celu przeciwdziałanie potencjalnie negatywnym oddziaływaniom wynikającym z ustaleń projektu „Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020” na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego w tym ludzi i literalnie wyszczególnił 52 rodzaje takich działań zapobiegawczych.

– Zgłoszone uwagi i wnioski

W trakcie konsultacji z udziałem społeczeństwa nie zostały złożone żadne uwagi ani też wnioski.

– Wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone

W procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko nie stwierdzono prawdopodobieństwa wystąpienia oddziaływań transgranicznych wobec czego nie wnioskowano i nie przeprowadzono postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko

– **Propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu**

RPOWP 2014-2020 jest narzędziem do zarządzania funduszami, które musi podlegać odpowiedniemu systemowi monitorowania, w zakresie osiągania wyznaczonych celów. Zgodnie z projektem Programu system monitorowania będzie obejmować realizację założonych celów, jak również wypełniania warunków koncentracji tematycznej oraz zachowania minimalnego poziomu alokacji na zatrudnienie, wykluczenie społeczne i edukację i kwot alokowanych w zakresie celu dotyczącego zmian klimatu.

System monitorowania i sprawozdawczości będzie realizowany systematycznie na wszystkich poziomach instytucjonalnych wdrażania RPOWP 2014-2020 oraz przez wszystkich beneficjentów Programu, a odpowiedzialność za prawidłowy przebieg procesu sprawozdawczości będzie ponosić Instytucja Zarządzająca (IZ). Na potrzeby monitorowania realizacji Programu zostanie powołany Komitet Monitorujący, w skład którego wejdą przedstawiciele: IZ RPOWP 2014-2020, wszelkich instytucji pośredniczących i partnerów, organizacji pracowników i organizacji pracodawców, organizacji pozarządowych oraz środowiska naukowego.

Monitorowanie i sprawozdawczość przebiegać będzie w sposób systematyczny i terminowo przez cały okres obowiązywania Programu. Natomiast od 2016 r. do 2020 r. Instytucja Zarządzająca RPOWP 2014-2020 będzie przedstawiać Komisji Europejskiej sprawozdania roczne a do końca września 2023r. przedstawi końcowe sprawozdanie z realizacji Programu. W 2019 roku Instytucja Zarządzająca sporządzi ocenę wykonania Programu, obejmującą sprawdzenie stopnia osiągnięcia kamieni milowych na poziomie poszczególnych osi priorytetowych. Podstawę dla tego procesu stanowić będą w szczególności wskaźniki produktu i wskaźniki finansowe.

Projekt RPOWP 2014-2020 przewiduje monitorowanie wdrażania, postępu realizacji i efektów programu z wykorzystaniem wskaźników realizacji celów priorytetów inwestycyjnych. W odniesieniu do każdego priorytetu inwestycyjnego opracowane zostały wskaźniki rezultatu oraz wskaźniki produktu. Większość wskaźników dotyczy monitorowania ilości przeprowadzonych inwestycji lub osób objętych wsparciem. Z punktu widzenia środowiskowego najistotniejsza jest jednak analiza skutków środowiskowych realizacji zadań RPOWP 2014-2020. Wskaźniki umożliwiające monitorowanie wdrażania RPOWP 2014-2020 w odniesieniu do kwestii środowiskowych przewidziano tylko w ramach: osi priorytetowej V Gospodarka niskoemisyjna oraz osi priorytetowej VI Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami, gdzie w poszczególnych priorytetach inwestycyjnych zaproponowane zostały wskaźniki, które pozwalają na wyznaczenie efektu ekologicznego działań obejmowanych wsparciem finansowym.

Dość szeroki zakres wskaźników o charakterze prośrodowiskowym, ujętych w RPOWP 2014-2020, w połączeniu z ogólnie dostępnymi ocenami stanu jakości poszczególnych komponentów środowiska, przygotowywanymi corocznie przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku, a także publicznymi danymi statystycznymi (np. dane GUS), są wystarczające do monitorowania wpływu realizacji Programu na stan środowiska województwa podlaskiego, w tym do śledzenia zmian zachodzących w środowisku. Dodatkowo, obserwacja zmian zachodzących w środowisku w skali regionu będzie możliwa poprzez śledzenie Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego (raportów z wykonania programu ochrony środowiska), gdzie zawarty jest szeroki zestaw wskaźników środowiskowych. W związku z powyższym wpływ RPOWP 2014-2020 na stan środowiska monitorowany będzie głównie za pomocą wskaźników określonych w Programie i Szczegółowym opisie osi priorytetowych oraz uzupełniany danymi pochodzącymi z ww. źródeł.

W RPOWP 2014-2020 częstotliwość wykonywania pomiarów poszczególnych wskaźników jest określona. Dla części z nich jest to pomiar wykonywany corocznie, dla pozostałych raz na koniec Programu. Zaplanowana w RPOWP 2014-2020 częstotliwość pomiarów wskaźników jest wystarczająca dla obserwacji wpływu realizacji Programu na środowisko.

Załączniki:

1. Rekomendacje dotyczące zapisów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 (RPOWP 2014-2020) wynikające z Prognozy oddziaływania na środowisko RPOWP 2014-2020.
- 2a. Uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w Prognozie oddziaływania na środowisko RPOWP 2014-2020 z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Białymstoku.
- 2b. Uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w Prognozie oddziaływania na środowisko RPOWP 2014-2020 z Podlaskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym.
- 2c. Opinia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku.
- 2d. Opinia Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.
3. Stanowisko Zarządu Województwa Podlaskiego odnośnie sposobu uwzględnienia rekomendacji wynikających z Prognozy oddziaływania na środowisko Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020.
4. Sposób uwzględnienia uwag do Prognozy oddziaływania na środowisko i do projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 zgłoszonych przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku.
5. Prognoza oddziaływania na środowisko Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego 2014-2020.
6. Zmiana numerów priorytetów inwestycyjnych pomiędzy projektem RPOWP 2014-2020 z dnia 8 kwietnia 2014 r., a RPOWP 2014-2020 zatwierdzonym decyzją Komisji Europejskiej nr C(2015) 909 z dnia 12 lutego 2015 r.